

Απραγματοποίητο όνειρο: Μουσικοχορευτικοί δονκιωτισμοί

Σάββας Πατσαλίδης

Το αμερικανικό θέατρο μπορεί να μην έχει να επιδείξει τις μεγάλες καινοτομίες που έχει το αντίστοιχο ευρωπαϊκό, έχει όμως στην κατοχή του την πατέντα ενός εκπληκτικού ιδιώματος που όμοιό του δεν υπάρχει σ' άλλη χώρα. Και αναφέρομαι στο μουσικό θέατρο (κοινώς μιούζικαλ ή ακόμη και “Μεγάλο θέαμα”), αυτό το μοναδικό είδος που χάρη στην προσφορά πολλών ευλογημένων καλλιτεχνών (όπως είναι οι Ρότζερς, Χάμερστιν, Μπερλίν, Γκέρσουιν κ.ά.), ευτύχησε να δει τον ποιοτικό του πήχυ να σκαρφαλώνει σε τέτοια ύψη, που πλέον μόνο χαρισματικοί και δαιμόνιοι δημιουργοί μπορούν να φτάσουν.

Και τούτο, γιατί το μιούζικαλ δεν κοπιάρεται, δεν προσφέρεται για εύκολες μεταγγίσεις. Έχει μια μοναδικότητα που το ξεχωρίζει, που το κάνει ιδιόμορφα “αμερικανικό”. Και δεν θέλει και ιδιαίτερο ψάξιμο να το διαπιστώσει κανείς. Αρκεί μια σύντομη βόλτα στα τριάντα τόσα θέατρα που έχουν εναπομείνει πια στην περιοχή του Μπρόντγουεη και θα καταλάβει τι γίνεται. Τώρα, το “πώς” γίνεται είναι άλλου παπά ευαγγέλιο. Γιατί το καλό μιούζικαλ δεν είναι μια τουριστική ατραξιόν (κι ας το παρακολουθούν εκατομμύρια τουρίστες), αλλά ένα θεατρικό ιδίωμα ιδιαίτερα δύσκολο και επίπονο, στην επιφάνεια του οποίου συναντώνται και συντελούν το δράμα, ο χορός κι η μουσική. Ολικό θέατρο. Κυριολεκτικά και καθόλου μεταφορικά.

Το μιούζικαλ, ή έστω το “Μεγάλο θέαμα”, δεν άνθισε μόνο και μόνο γιατί υπήρχε μια πλούσια ιθαγενής παράδοση να το στηρίζει (ιδιαίτερα ανάμεσα στον μαύρο πληθυσμό της χώρας), αλλά και γιατί από την αρχή επιστρατεύθηκε για να επιτελέσει και μια πολύ σημαντική εθνική αποστολή.

Σε μια στιγμή κατά την οποία η Αμερική αναζητούσε λογίων λογίων (μυθ)ιστορίες για να σφυρηλατήσει την εθνική της ταυτότητα, το μουσικό υπερθέαμα ήταν εκεί, έτοιμο να λειτουργήσει ως η κάντιλακ του αμερικανικού ονείρου, το όχημα που ξέρει να ταξιδεύει σε τόπους μακρινούς αλλά και που δεν συγχωρεί τα λάθη και τις στραβοτιμονιές, απεχθάνεται την τσαπατσουλιά και τον ερασιτεχνισμό και γυρίζει επιδεικτικά την πλάτη στη μιζέρια.

Αφορμή για τα παραπάνω σχόλια, η πρόσφατη μουσικοχορευτική συμπαραγωγή των ΔΗΠΕΘΕ Βεροίας, Εθνικής Λυρικής Σκηνής και ΚΘΒΕ, με τον τίτλο *Follow the Fellow who Follows a Dream* (από το έργο *Κάτω από το ουράνιο τόξο*, στη μεγάλη σκηνή της Μονής Λαζαριστών), σε σκηνοθεσία Γ. Καραχισαρίδη.

Παράσταση φιλόδοξη μεν, που όμως δεν έπεισε, δεν συγκίνησε. Της έλειπε η επαγγελματική σφραγίδα, η συνδρομή της καλπάζουσας φαντασίας, η παρουσία πολυτάλαντων καλλιτεχνών ικανών να επικοινωνήσουν με την πλατεία. Άλλωστε στην Ελλάδα ζούμε και γνωρίζουμε τι γίνεται. Καμία δραματική σχολή δεν προετοιμάζει τους μέλλοντες ηθοποιούς της για καριέρα σε τέτοιους χώρους. Κουτσά στραβά, άντε να κάνουν και μία επιθεώρηση της πλάκας, όχι όμως παραπέρα. Το ότι έχουμε ανάγκη από τέτοια θεάματα, δεν υπάρχει αμφιβολία. Ας είμαστε, όμως, κάπως πιο προσγειωμένοι, έχοντας επίγνωση των δυσκολιών και των δυνατοτήτων μας.

Ποιος είπε ότι ένα μιούζικαλ είναι ένας αχταρμάς χωρίς μύθο; Ασφαλώς, κυρίαρχο στοιχείο είναι η μουσική και τα χορευτικά, όμως όλα αυτά είναι σπονδυλωμένα γύρω από μια ιδέα που έχει αρχή, μέση και τέλος, όπως γλαφυρά μας το λέει άλλωστε και το γνώριμο (και κάπως ειρωνικό) σλόγκαν γύρω από την ερώτηση “τι είναι ένα μιούζικαλ;”: Απάντηση: “Εκεί όπου ένα αγόρι γνωρίζει ένα κορίτσι, χάνει το κορίτσι, κερδίζει το κορίτσι”.

Και ποιος, παρακαλώ, ήταν ο συνεκτικός κρίκος στην παραγωγή-κολάζ που είδαμε; Καλό το ταξίδι μέσα στον εκπληκτικό μουσικό κήπο του Μπρόντγουεη και του Χόλλυγουντ. Υπέροχα κομμάτια (σύνολο 42) επιλεγμένα από 23 μεγάλες παραγωγές (ενδεικτικά και μόνο σημειώνω: *Sunset Sunrise*, *Diamonds are a Girl's Best Friend*, *Summertime*, *The Impossible Dream*, *Singing in the Rain*, *New York New York*). Το κάθε ένα και μια μικρή ιστορία. Αθάνατα. Όμως, δεν αρκούν για να δικαιολογήσουν μια παράσταση. Ούτε το ότι πολλά από αυτά υμνούν τον έρωτα ή το “όνειρο” είναι απάντηση, αφού εννιά στα δέκα μιούζικαλ αυτό κάνουν.

Αυτό που έφτασε σε μας στην πλατεία της Μονής Λαζαριστών, ήταν ασυνάρτητα μουσικοχορευτικά ενσταντάνέ, κάτι σαν κινηματογραφικά καρέ, όπου μπαινόβγαινε κόσμος και κοσμάκης έλεγε το κομματάκι του και έκανε στην μπάντα για να μουν οι άλλοι να πουν κάποιο άλλο κομματάκι από κάποιο άλλο μιούζικαλ ή ταινία κ.ο.κ. Και κάπου στο βάθος και τους γύρω χώρους, η απόλυτη ιεροσυλία της έννοιας του μιούζικαλ: το σκηνογραφικό ντεκόρ. Μα καλά, κανείς δεν ενημέρωσε τους

εμπλεκόμενους ότι δεν νοείται μιούζικαλ (τουλάχιστον μιούζικαλ που να σέβεται τον εαυτό του) με φτωχό σκηνογραφικό διάκοσμο!

Είπαμε, το είδος γεννήθηκε και αναπτύχθηκε για να διαφημίζει, μεταξύ άλλων (και κυρίως), τον πλούτο και την ευμάρεια ενός νέου έθνους. Και εάν εξαιρέσει κανείς κάποια ανατρεπτικά μιούζικαλ της ανήσυχης περιόδου 1965-75 (*Τρίχες, Ω Καλκούτα, Βιεν ροκ* κ.λπ.), όλα τα άλλα σε θαμπώνουν με την τελειότητα της όψης τους. Μιούζικαλ χωρίς εντυπωσιακή και πανάκριβη (ναι, πανάκριβη) όψη είναι μιούζικαλ λειψό ή, τέλος πάντων, δεν είναι πραγματικό μιούζικαλ. Και δεν μπορώ να καταλάβω με ποιο σκεπτικό λειτούργησε η σκηνογράφος της παράστασης Σ. Παντουβάκη. Θα μου πείτε, βέβαια, χωρίς κεντρική ιδέα, χωρίς κάποια ιστορία ή ενδεχομένως και χωρίς σοβαρό προϋπολογισμό, πώς να συλλάβει και να εκτελέσει το σκηνικό;

Και δεν φτάνει αυτό, είχαμε και την παρουσία και ενορχήστρωση 70-80 και πλέον (δεν μπόρεσα να μετρήσω) καλλιτεχνών και μη από Αθήνα, Βέροια και Θεσσαλονίκη. Μα για όνομα του Θεού! Εδώ δυσκολεύονται οι Λειβαδάδες κι οι Λεμπέσηδες να βρούν πέντε έξι καλούς ηθοποιούς για να κάνουν σωστό μιούζικαλ το καλοκαίρι που τους καίει και πάμε να κάνουμε παράσταση με μια λεγεώνα “ξένων”. Ασφαλώς και θα έλεγα “ναι” στην ιδέα του Καραχισαρίδη, εάν υπήρχε άφθονο χρήμα, κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό (χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν είχαμε και κάποιες φιλότιμες προσπάθειες από την Ε. Στοϊδου, ή τον Καπέλιο, για παράδειγμα) και φυσικά σαφώς καλύτερη και πιο συγκροτημένη επεξεργασία του υλικού, έτσι ώστε να μην εμφανίζει την εικόνα σχεδόν ερασιτεχνικής εκτέλεσης κομματιών, σε στυλ Φεστιβάλ Τραγουδιού της Θεσσαλονίκης.

Δυστυχώς, για αυτούς που είχαν την ιδέα το “μεγάλο τους όνειρο” πράγματι αποδείχτηκε “impossible”, κατά πως λέει και το πολύ γνωστό τραγούδι “The Impossible Dream”.

Αγγελιοφόρος της Κυριακής

28 Οκτωβρίου 2000 .